

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านธุรกิจชุมชน ด้านเกษตร ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเด็กและเยาวชนและการศึกษา ด้านผู้สูงอายุและผู้พิการ และด้านสังคมและวัฒนธรรม พร้อมกับพัฒนาแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 7 ด้าน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีวิธีการวิจัย ประกอบไปด้วย ประชากรและตัวอย่าง ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กรอบแนวคิดของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรของการศึกษาโดยกำหนดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสิ้น 25 อำเภอ รวม 211 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากชุมชนที่เข้าร่วมโครงการในปี 2561 โดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (specific random sampling) ได้ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1) อำเภอสันป่าตอง คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบลแม่ก้า องค์กรการบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง เทศบาลตำบลสันป่าตอง และเทศบาลตำบลทุ่งสะโตก 2) อำเภอดอยสะเก็ด คือ เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด และเทศบาลแม่โป่ง 3) อำเภอสันกำแพง คือ เทศบาลเมืองต้นเปา และเทศบาลตำบลแม่ปู้คา 4) อำเภอหางดง คือ เทศบาลตำบลสันผักหวาน เทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา และเทศบาลตำบลแม่ท่าช้าง 5) อำเภอแม่แตง คือ เทศบาลตำบลแม่หอพระ องค์กรการบริหารส่วนตำบลป่าแป๋ และองค์กรการบริหารส่วนตำบลกี้ดช้าง 6) อำเภอสันทราย คือ เทศบาลตำบลสันพระเนตร และเทศบาลตำบลป่าไผ่ 7) อำเภอเชียงดาว คือ เทศบาลตำบลปิงโค้ง และเทศบาลตำบลเมืองนะ 8) อำเภอแมริม คือ เทศบาลตำบลเหมืองแก้ว องค์กรการบริหารส่วนตำบลห้วยทราย และองค์กรการบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว 9) อำเภอแม่ออน คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบลแม่ทา และองค์กรการบริหารส่วน

ตำบลออนเหนือ 10) อำเภอแม่เมาะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอน 11) อำเภอฝาง คือ เทศบาลตำบลเวียงฝาง และเทศบาลตำบลแม่เมาะ 11) อำเภอพร้าว คือ เทศบาลตำบลเวียงพร้าว 12) อำเภอเมือง คือ เทศบาลเมืองแม่เหิยะ และ 13) อำเภอสารภี คือ เทศบาลตำบลหนองผึ้ง พร้อมทั้งคัดเลือกให้เหลือ 2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1) อำเภอสันป่าตอง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง และ 2) อำเภอหางดง คือ เทศบาลตำบลสันผักหวาน ที่มีศักยภาพที่จะแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้

3.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ประเภทของข้อมูล

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 207 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ผลการดำเนินงาน ผลการสำรวจศักยภาพที่โดดเด่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถเป็นต้นแบบ หรือเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรม โครงการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ จนได้รับรางวัล

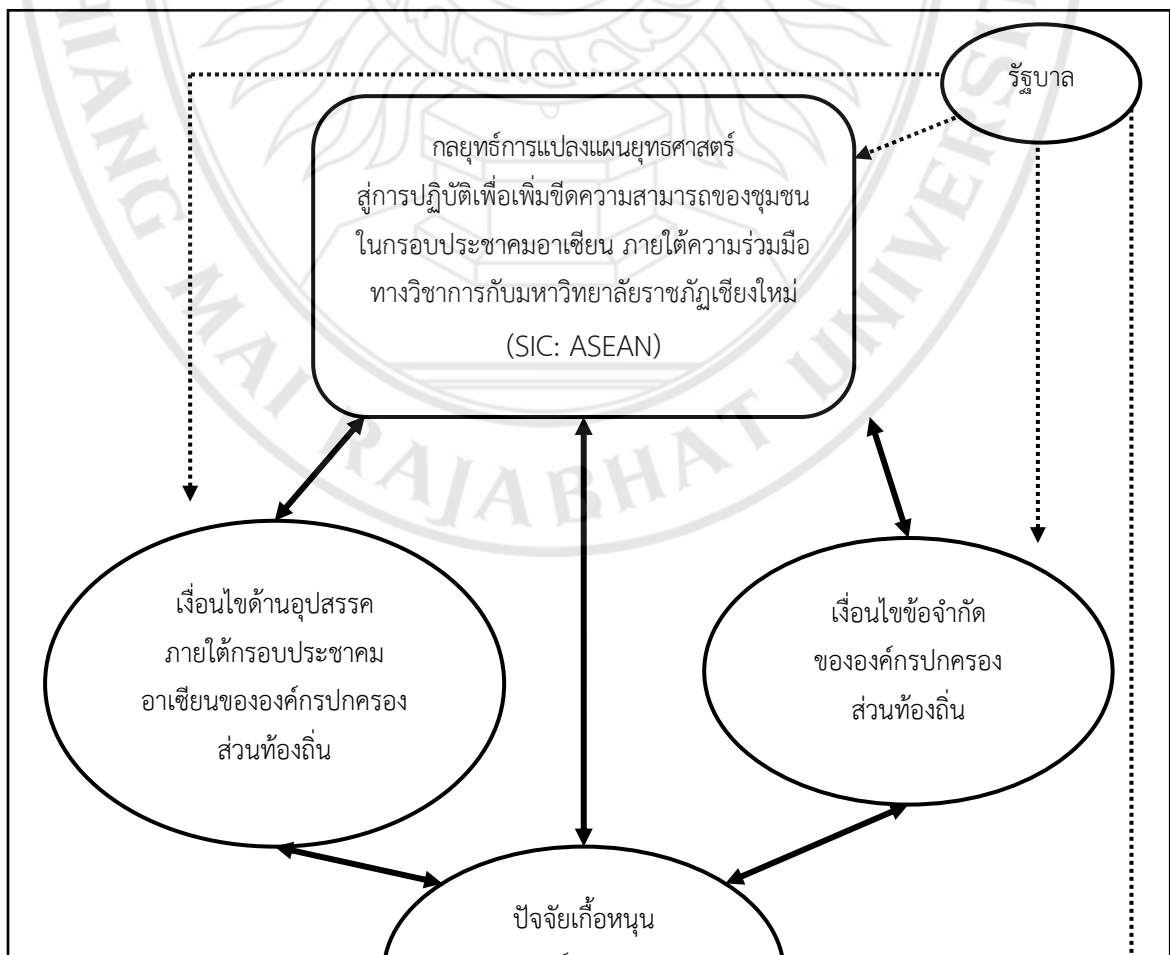
3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
- 2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ
- 3) แบบสำรวจศักยภาพที่โดดเด่น (แต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) สามารถเป็นต้นแบบ หรือเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรม โครงการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ จนได้รับรางวัล
- 4) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่อง “การบริหารปกครององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”
- 5) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่อง “การบริหารปกครององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล”

3.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

กลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 1 มีกรอบแนวคิดของการวิจัยในปี 2560 ซึ่งได้จากข้อสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 พบว่า กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การภาครัฐและองค์การที่ไม่หวังผลกำไรและนำมาปรับใช้สำหรับการสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ของชุมชนได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (2) ระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ เป็นการประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ การทำ SWOT matrix เพื่อพิจารณา ปัญหา ช่องว่าง และประเด็น ที่ควรที่จะกำหนดกลยุทธ์ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก (3) การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการจัดทำข้อเสนอในรูปแบบของทางเลือกต่าง ๆ ที่ควรที่จะดำเนินงาน ทั้งในส่วนของ

งานประจำและงานโครงการ การศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ การจัดสรรทรัพยากร และการจัดทำเอกสารแผน (4) วิธีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน และ (5) การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชน เป็นขั้นตอนท้ายสุดที่มีความสำคัญ เพราะในการประเมินผลจะนำข้อมูลไปใช้สำหรับการปรับกลยุทธ์และแผนต่อไป อธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิดและแผนงานวิจัย ดังภาพที่ 3.1 และภาพที่ 3.2 ดังนี้

แผนภาพที่ 3.1 กรอบทฤษฎีของโครงการวิจัย

หมายเหตุ: คือ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่กระทบโดยตรง
> คือ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกจากนโยบายของรัฐบาล

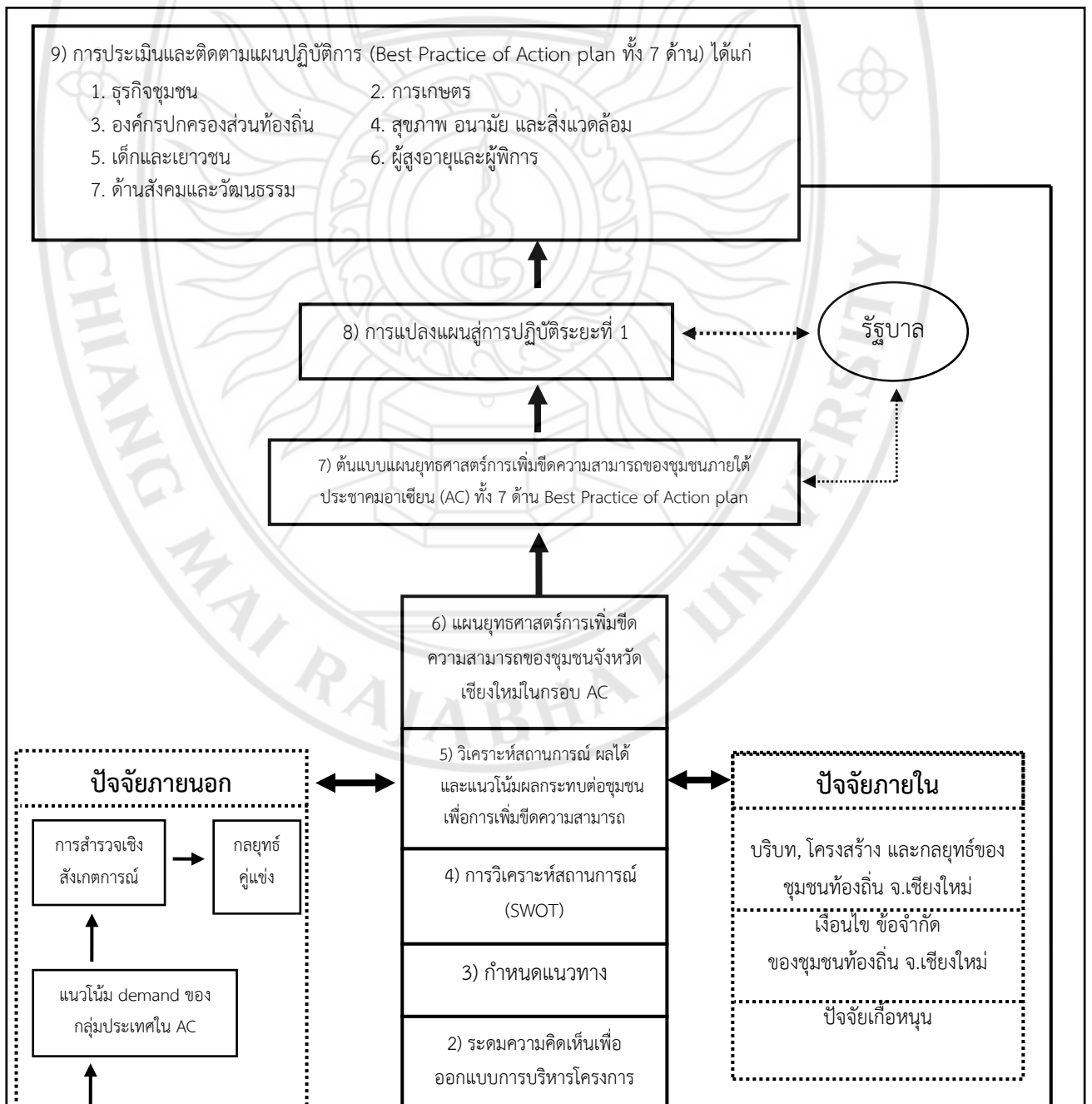
จากแผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัยจะใช้กรอบแนวคิดของชุดโครงการวิจัย กลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (Strategic Implementation to community Development In the framework of ASEAN Under the cooperation with Chiang Mai Rajabhat University)” เพื่อศึกษาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนในการแข่งขันด้านการศึกษาของชุมชน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน โดยประยุกต์แบบจำลอง Diamond Model ของ Philips Porter ซึ่งประกอบไปด้วยเงื่อนไขด้านอุปสรรค ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ปัจจัยด้านโครงสร้างและคู่แข่ง รวมถึงบทบาทของรัฐบาล และวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค โดยศึกษาจากองค์ประกอบเหล่านี้

สมมติฐานของการวิจัย

- 1) ชุมชนในท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ มีต้นทุนในการเพิ่มขีดความสามารถและสามารถแข่งขันได้
- 2) ชุมชนในท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ มีแนวโน้มในการรับคำแนะนำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน
- 3) ชุมชนในท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการที่จะเพิ่มขีดความสามารถภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน (AC)

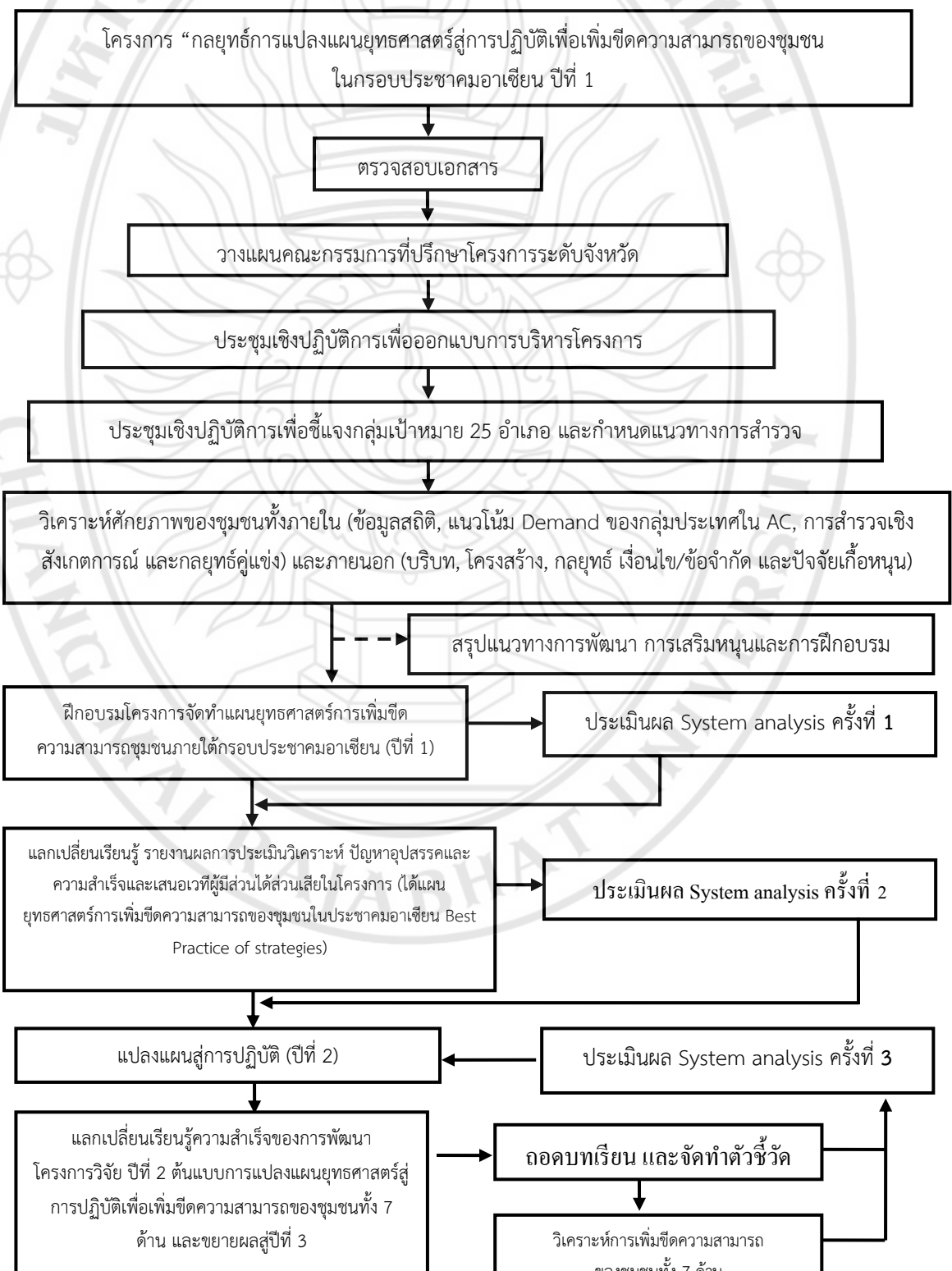
การพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในการแข่งขันภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วยเงื่อนไขสำคัญหลายประการ ทั้ง กลยุทธ์ของชุมชนท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ โครงสร้างและคู่แข่งจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน (AC) เงื่อนไขด้านอุปสรรคภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน เงื่อนไขข้อจำกัดของชุมชนท้องถิ่น ปัจจัยเกื้อหนุน และรัฐบาล ซึ่งสิ่งเหล่านี้

ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้อกรอบประชาคมอาเซียน

จากภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดชุดโครงการวิจัย เรื่อง “กลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 1” สามารถอธิบายได้ดังนี้ นักวิจัยจะมีการตรวจสอบเอกสารที่จะนำไปใช้ในการวิจัย มีการระดมความคิดเห็นเพื่อออกแบบในการบริหารโครงการให้บรรลุผลสำเร็จพร้อมทั้งกำหนดแนวทางที่จะทำการวิจัยต่อไป การวิเคราะห์ สถานการณ์ (SWOT Analysis) ของจังหวัดเชียงใหม่ มากำหนดเป็นกรอบการวิจัย โดยจะวิเคราะห์สถานการณ์ ผลได้และแนวโน้มผลกระทบเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน โดยพิจารณาทั้งปัจจัยภายนอก (ข้อมูลสถิติ, แนวโน้ม Demand ของกลุ่มประเทศใน AC, การสำรวจเชิงสังเกตการณ์ และกลยุทธ์คู่แข่ง) และปัจจัยภายใน (บริบท, โครงสร้าง, กลยุทธ์ เจริญ/ข้อจำกัด และปัจจัยเกี่ยวพัน) นำข้อมูลเหล่านี้เพื่อแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในกรอบ AC นำไปสู่ต้นแบบแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนภายใต้ประชาคมอาเซียน (AC) ทั้ง 7 ด้าน Best Practice of Action plan จึงเริ่มแปลงแผนสู่การปฏิบัติระยะที่ 1 ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

แผนภาพที่ 3.3 กรอบแนวคิดแผนงานวิจัยในปีที่ 1 – 3

จากแผนภาพที่ 3.3 แนวคิดโครงการ “กลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 1” โดยมีกระบวนการ 13 ขั้นตอนดังนี้

- (1) ตรวจสอบเอกสาร
- (2) วางแผนคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการระดับจังหวัด ได้แก่
- (3) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อออกแบบการบริหารโครงการ
- (4) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงกลุ่มเป้าหมาย 25 อำเภอ และกำหนดแนวทางการสำรวจ
- (5) วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนทั้งภายใน (ข้อมูลสถิติ, แนวโน้ม Demand ของกลุ่มประเทศใน AC, การสำรวจเชิงสังเกตการณ์ และกลยุทธ์คู่แข่ง) และภายนอก (บริบท, โครงสร้าง, กลยุทธ์ เงื่อนไข/ข้อจำกัด และปัจจัยเกื้อหนุน)
- (6) การสรุปแนวทางการพัฒนา การเสริมหนุนและการฝึกอบรมเพื่อนำไปสู่โครงการเพิ่มขีดความสามารถชุมชนภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน (ปีที่ 1)
- (7) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 1
- (8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายงานผลการประเมินวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จและเสนอเวทีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ (ได้แผนยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในประชาคมอาเซียน Best Practice of strategies)
- (9) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 2
- (10) แปลงแผนสู่การปฏิบัติ (ปีที่ 2)
- (11) ประเมินผล System analysis ครั้งที่ 3
- (12) วิเคราะห์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนทั้ง 7 ด้าน
- (13) ประเมินและติดตามแผนปฏิบัติการ Best Practice ทั้ง 7 ด้าน เพื่อขยายผลงานวิจัยสู่นโยบายระดับจังหวัดเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 1

3.4 การวิเคราะห์และอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การบริหารปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “การบริหารปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล” โดยการหาข้อมูลสถิติจากค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในลักษณะของสถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ซึ่งจะใช้ทฤษฎีการแจกแจงความถี่สำหรับค่าในแต่ละช่วงของลักษณะที่สนใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 111) โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับ 2.51 – 3.50 ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระดับ 1.51 – 2.50 ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระดับ 1.00 – 1.50 ระดับน้อย

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กรณีที่ข้อมูลมีลักษณะข้อความ การบรรยาย ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์ ผลจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวล เพื่อยืนยันหรือเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

3.4.3 การอภิปรายผลข้อมูล

การอภิปรายผลข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้แนวคิด ดังต่อไปนี้

1) การอภิปรายความรู้ความเข้าใจกลยุทธการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังบทที่ 2

2) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนมาอภิปรายผลเทียบกับการวิเคราะห์ SWOT โดยพิจารณาจาก 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ บริบท โครงสร้าง กลยุทธ์ เงื่อนไข ข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลแนวโน้มความต้องการของกลุ่มประเทศอาเซียน การสำรวจเชิงสังเกตการณ์และกลยุทธ์คู่แข่ง

3) การอภิปรายแนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน จะใช้แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ โดยประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทำการประมวลผลการวิเคราะห์ SWOT analysis แล้วระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเทียบกับพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

